

वाक्यबिलेखाख्यैर्दत्तोपनैः स्वशक्तिः Parnāl. 4. 55. -विशारद
a. eloquent, skilled in speech. -शेषः 1 the remainder
of a speech, an unfinished or incomplete sentence;
सरोषावकाश इव ते वाक्यशेषः V. 3. -2 an elliptical sentence.
-सारथिः Spokesman. -स्य a. Obsequious; attentive.

वागरः 1 A sage, holy man. -2 A learned Brāh-
mana, scholar. -3 A brave man, hero. -4 A touch-
stone, whet-stone. -5 An impediment, obstacle. -6
Certainty, determination. -7 Submarine fire. -8 A
wolf. -9 A water-vessel; L. D. B. -10 A horse of the
sun; L. D. B.

वागा A bridle.

वागारु a. Breaking one's promises, perfidious,
faithless.

वागाशानिः A Buddha.

वागुरा [वा-दिसने उरचू गन् च Uṇ. 1. 40] A trap, net,
snare, toils, meshes; को वा दुर्जनवागुरासु पतितः क्षेमण यातः
पुमान् Pt. 1. 146. -Comp. -वृत्तिः f. livelihood obtained
by catching wild animals. (-त्तिः) a fowler, huntsman;
Ms. 10. 32.

वागुरिकः A fowler, hunter, deer-catcher; श्वगणिवागु-
रिकैः प्रथमास्थितम् R. 9. 53.

वाग्मिन् a. [वाच् अस्त्यर्थे गिनिः चस्य कः तस्य लोपः; cf. P.
V. 2. 124] 1 Eloquent, oratorical. -2 Talkative. -3
Verbose, wordy. -m. 1 An orator, an eloquent man;
अनिर्लोडितकार्यस्य वाग्जालं वाग्मिनो वृथा Si. 2. 27, 109; Ki.
14. 6; Pt. 3. 87. -2 N. of Brihaspati. -3 N. of Viṣṇu.
-4 A parrot.

वाग्य a. [वाचं यच्छति, यम्-ड] 1 Speaking little, speak-
ing cautiously. -2 Speaking truly. -ग्यः 1 Modesty,
humility. -2 Doubt, alternative.

वाग्यतस् ind. Silently.

वाङ्कः The ocean.

वाङ्क्ष् 1 P. (वाङ्क्षति) To wish, desire.

वाच् f. [वच्-क्विप् दीर्घोऽसंप्रसारणं च Uṇ. 2. 67] 1 A
word, sound, an expression (opp. अर्थ); वागर्थविव संपृक्तौ
वागर्थप्रतिपत्तये R. 1. 1. -2 Words, talk, language, speech;
वाचि पुण्यापुण्यहेतवः Mā. 4; लौकिकानां हि साधूनामर्थे वागनुवर्तते ।
ऋषीणां पुनरायानां वाचमर्थोऽनुधावति U. 1. 10; विनिश्चितामिति
वाचमादे Ki. 1. 3 'spoke these words', 'spoke as fol-
lows'; R. 1. 49; Si. 2. 13, 23; Ku. 2. 3. -3 A voice,
sound; अशरीरिणी वागुदचरत् U. 2; मनुष्यवाचा R. 2. 33. -4
An assertion, a statement. -5 An assurance, a pro-
mise. -6 A phrase, proverb, saying. -7 N. of Sara-
svatī, the goddess of speech. -Comp. -अपहारकः
(वागपहारकः) 1 a 'stealer of speech', a reader of pro-
hibited texts; Ms. 11. 51. -2 a liar (मिथ्यावादी). -अपेत
(वागपेत) a. dumb. -अर्थः (वागर्थः) a word and its

meaning; वागर्थविव संपृक्तौ R. 1. 1; see above. -असिः
cutting speech (cutting like a sword); स्फुरन्नसाधोर्विद्युणेति
वागसिः Ki. 14. 12. -आडम्बरः (वागाडम्बरः) verbosity,
bombast. -आत्मन् a. (वागात्मन्) consisting of words;
ऋषे प्रबुद्धोऽसि वागात्मनि ब्रह्मणि U. 2. -ईशः (वागीशः) 1 an
orator, an eloquent man. -2 an epithet of Brihaspati,
the preceptor of the gods; वागीशायाः सुमनसः Nyāyamāla.
-3 an epithet of Brahman; वागीशं (धातारं) वाग्भिरर्थ्याभिः
प्रणिपत्योपतस्थिरे Ku. 2. 3. -4 the lunar mansion called
Puṣya. (-शा) N. of Sarasvatī. -ईश्वरः (वागीश्वरः)
1 an orator, eloquent man. -2 an epithet of Brahman.
(-री) Sarasvatī, the goddess of speech. -उत्तरम् (वागु-
त्तरम्) end of a speech. -ऋषभः (वागृषभः) 'eminent
in speech', an eloquent or learned man. -कलहः
(वाकलहः) a quarrel, strife. -कीरः (वाकीरः) a wife's
brother. -केलिः, -ली (वाकेलिः-ली) witty conversation.
-गुदः (वागुदः) a kind of bird; Ms. 12. 61. -गुणः
(वाग्गुणः) a merit or excellence of speech; (35 such
merits are enumerated by Hemachandra). -गुम्फः
(-प्ल.) artificial language. -गुलिः, -गुलिकः (वाग्गुलिः
&c.) the betel-bearer of a king &c.; cf. ताम्बूलकरङ्गवाहिन.
-चपल a. (वाक्चपल) chattering, frivolous or inconsi-
derate in talk. -चापल्यम् (वाक्चापल्यम्) idle or frivo-
lous talk, chattering, gossiping. -छलम् (वाक्छलम्)
'dishonesty in words', an evasive reply, a prevarica-
tion; एतावदेवास्ति मे वाक्छलम् Mu. 2; केनेदममृतं मे वाक्छलाद्
वृष्टम् K. 330. -जालम् (वाग्जालम्) bombast, empty talk;
अनिर्लोडितकार्यस्य वाग्जालं वाग्मिनो वृथा Si. 2. 27. -जीवनः
(वाग्जीवनः) a buffoon; Kau. A. 2. 1. -डम्बरः (वाग्ड-
म्बरः) 1 bombast. -2 eloquent language. -दण्डः
(वाग्दण्डः) 1 reproachful words, reprimand, reproof.
-2 restraint of speech, control over words; cf. त्रिदण्ड
Ms. 12. 10. -दत्त (वाग्दत्त) a. promised, affianced,
betrothed. (-त्ता) an affianced or betrothed virgin;
Kull. on Ms. 5. 72. -दरिद्र (वाग्दरिद्र) a. 'poor in
words', i. e. speaking little. -दलम् (वाग्दलम्) a lip.
-दानम् (वाग्दानम्) betrothal; Ms. 5. 72 (Kull.).
-दुष्ट a. (वाग्दुष्ट) 1 abusive, scurrilous, using abusive
words; Ms. 8. 345. -2 using ungrammatical language.
(-ष्टः) 1 a defamer. -2 a Brāhmaṇa not invested with
the sacred thread at the proper time of his life. -देवता,
-देवी (वाग्देवता, वाग्देवी) Sarasvatī, the goddess of
speech; वाग्देवतायाः सांमुख्यमाधत्ते S. D. I. कुलम् science,
learning. -दोषः (वाग्दोषः) 1 the utterance of a (dis-
agreeable) sound; द्वीपिचर्मपरिच्छन्नो वाग्दोषाद् गर्दभो हतः H. 3.
-2 abuse, defamation. -3 an ungrammatical speech.
-निबन्धन (वाग्निबन्धन) a. depending on words. -निमि-
त्तम् (वाग्निमित्तम्) Prognostications; तच्चाकर्ण्य वाङ्-
निमित्तज्ञः पितरि सुतरां जीवितानां शिथिलीचकार Hch. V. -निश्चयः
(वाग्निश्चयः) affiance by word of mouth, marriage
contract. -निष्ठा (वाग्निष्ठा) faithfulness (to one's
word or promise). -पटु a. (वाक्पटु) skilful in speech,
eloquent. -पति a. (वाक्पति) eloquent; oratorical.